

TONINO PICULA

SDP-ov ZASTUPNIK U EUROPSKOM PARLAMENTU O UŽASIMA U AFGANISTANU, NOVOM IZBJEGLIČKOM VALU KOJI PRIJETI EU I JAČANJU DESNICE NA TOM VALU

Razgovarala
Petra Maretic Žonja
 petra.maretic@vecernji.net

Užasi iz Afganistana iz dana u dan poprimaju nove razmjere. Što će se dogoditi u toj zemlji, može li EU podnijeti još jedan izbjeglički val, čeka li i Europsku uniju, kao i Hrvatsku, jačanje desnice upravo zbog tih pitanja, ali i kako gleda na novu rundu sukoba u SDP-u, razgovarali smo s bivšim ministrom vanjskih poslova, danas SDP-ovim europarlamentarcem Toninom Piculom.

U Afganistanu traje utrka s vremenom s obzirom na to da do 31. kolovoza traje evakuacija stanovništva pod vodstvom SAD-a. Kako gledate na činjenicu da je SAD odbio pregovarati o produljenju tog roka?

Izvlačenje golemog broja ljudi i opreme iz zemlje kao što je Afganistan bio bi iznimno složen projekt i da se SAD povlači u znatno povoljnijim uvjetima, a kamoli u kaotičnoj situaciji nakon vojnog poraza. Ne vjerujem da postoji način kojim bi europski lideri uvjerali američkog predsjednika Bidena u produljenje tog roka. Pravo je pitanje zbog čega SAD nije s partnerima iz NATO-a izradio bolji plan povlačenja, koji bi bio duži i održiviji s ciljem sprečavanja humanitarne katastrofe koja se, bez sumnje, odvija pred našim očima? Kako je SAD ionako planirao izaći iz Afganistana zaključno s 11. rujna, teško je razumjeti zbog čega taj odlazak nije vojno, sigurnosno i logistički bolje pripremljen. Naime, američki mediji izvještavaju kako je postojala obavještajna procjena da će talibanima trebati daleko manje od nekoliko mjeseci da preuzmu kontrolu nad Kabulom i većinom zemlje.

Talibani obećavaju mekši režim, pozivaju ljude da ostanu u zemlji, nude amnestiju, jamstvo prava ženama. S obzirom na raniji petogodišnji talibanski režim koji je trajao do 2001. godine, jesu li Afganistanci s pravom skeptični i što očekujete da će se dogoditi u toj zemlji, počevši od 31. kolovoza?

Nažalost, plan vojne i političke stabilizacije Afganistana nije uspio. Pojedini pomaci tijekom dvadeset godina „resetiranja“ zemlje su se prenatlažavali, dok se kontekst odvijanja stvarnih procesa isključivao iz analiza. Teško da Afganistanke i Afganistanci od talibanskog režima mogu očekivati išta bolje od onog što su već ranije iskusili: broj ljudi koji žele izbjći iz Kabula, kao i oni koji već godinama migrantskim rutama pokušavaju doći do Europe sasvim dovoljno govori o tome što oni očekuju od talibana. Talibani 2.0 prilagodit će taktiku promijenjenim geopolitičkim okolnostima, svojim novim ambicijama, ali od svog rigidnog nauka neće odustati.

Je li moguće i kako izbjeći humanitarnu katastrofu i koga će povratak talibana najviše pogoditi?

EU je odmah po zaključenju sastanka G7 u utorak najavio četiri puta veću financijsku pomoć kako bi ublažio humanitarnu katastrofu

Ne treba razmišljati o napuštanju NATO-a, no pitanje sigurnosne politike Europske unije sve više dobiva na težini

Talibani 2.0 prilagodit će taktiku promijenjenim geopolitičkim okolnostima, svojim novim ambicijama, ali od svog rigidnog nauka neće odustati, uvjeren je SDP-ov eurozastupnik Tonino Picula

Evidencijski broj / Article ID: 19735908
 Vrsta novine / Frequency: Dnevna
 Zemlja porijekla / Country of origin: Hrvatska
 Rubrika / Section:

koju je gotovo nemoguće izbjeći. Prisutnost europskih članica NATO-a u Afganistanu i neuspjeh da se u dva desetljeća uspostavi ikakva trajnija stabilnost u toj zemlji, da se unatoč svim informacijama o sveopćoj korumpiranosti, na što se žmirilo, sada obvezuje da ne budu ostavljeni na cjedilu svi oni koji će biti u nemilosti talibanskog režima. Najpogodnije će svakako biti žene i djevojčice.

Kako uopće gledate na način na koji se SAD povukao iz Afganistana i liza sebe doslovce ostavio kaos? Kakvu je SAD time poslao poruku svim svojim saveznicima i aktualnima i potencijalima?

Ovo je jasan poraz političkog Zapada u zemlji čija je zemljopisna zabačenost u obrnutom razmjeru s njenim geopolitičkim značenjem. Predsjednik Biden zna govoriti kako se Amerika vratila. Da, ali kakva se to Amerika vratila nakon Trumpova konfuznog mandata? Povlačenju su očito presudili američki unutarnjopolitički razlozi. Glavni izazovi SAD-a mogu se sažeti u: COVID, klima, Kina. Predsjednika Bidena iduće godine očekuju važni međuzbori za Kongres u kojem demokrati imaju tijesnu većinu. Očito je procijenjeno da Afganistan postaje preteško breme za ovu administraciju. Europskoj uniji ostaje da prihvati kako joj je potrebna redefinicija vlastite obrambene i sigurnosne politike. Ne treba razmišljati o napuštanju suradnje u okviru NATO-a nakon afganistanskog neuspjeha, no pitanje zajedničke sigurnosne i obrambene politike Europske unije sve više dobiva na snazi i težini. To nije pitanje samo izdavanja za održavanje borbene spremnosti snaga svake članice Europske unije, to je pitanje zajedničkog odnosa prema prijetnjama koje dolaze iz zemalja geopolitičkih rivala Unije.

Može li se jednom narodu koji ima potpuno drugačiju kulturu i svjetonazor i povijest nametati svoj način života?

Iznimno je teško govoriti o Afganistancima kao jednom narodu koji dijeli kulturu, svjetonazor ili povijest. Uostalom, ni Paštuni, najbrojnija etnička skupina, nisu jedinstveni. Doista, pitanje je do koje mjere će talibani uspjeli dugoročno nametnuti svoj režim bez stalne totalitarne represije i koliko će biti uspješni u održavanju kontrole u zemlji koja ima iznimno zahtjevan teren. Posebno u svjetlu regionalnih agendi Pakistana, Indije i Kine, od kojih svaka zemlja ima svoje interese, čak ako SAD i Rusiju na trenutak izbacimo iz jednadžbe.

Kako danas gledate na odluku Hrvatske o povlačenju naših vojnika iz Afganistana još prije godinu dana?

Nažalost, Hrvatska vojska nije se povukla dovoljno rano da se spriječi tragična pogibija skupnika Briškog. Je li povlačenjem spriječeno da se takva tragedija ponovi, to ne možemo znati. Iskustvo i znanje koje su hrvatske Oružane snage stekle u Afganistanu vrijedno je za buduću borbenu spremnost, no morat ćemo bolje promišljati našu ulogu i mjesto u budućim misijama NATO-a. Doista je upitno hoće li se nakon ovoga članice NATO-a uopće odlučivati na misije izvan Europe.

Američki predsjednik Biden izjavio je kako je Americancima dosta intervencija po svijetu. Hoće li situacija u Afganistanu iznjedrati nekog novog globalnog policajca i neki novi međunarodni poredak?

Teško je odgovoriti na to pitanje imajući u vidu načelno najavljeni povratak Sjedinjenih Država na globalnu scenu kao i poruke koje smo slušali od predsjednika Bidena i ljudi iz njegova tima zaduženih za vanjsku politiku. One su se odnosile na transatlantsko partnerstvo kroz NATO i definiranje zajedničkih pozicija prema trećima, poput Rusije i Kine. Mislim da se pred našim očima odvija formiranje nove vanjskopolitičke

agende SAD-a, čije ćemo prve refleksije moći shvatiti kad vidimo kako će se, npr., postaviti prema afganistanskim susjedima i što će od njih očekivati. Tu dolazimo do Kine, koju je SAD već ranije definirao svojim ključnim vanjskopolitičkim rivalom. Kina je pokazala kako joj nije neprihvatljivo surađivati s talibanskim režimom. Već su najavili kako se neće miješati u njihova unutarnja pitanja. Kina je već ranije najavljivala kako Novi put svile planira uvesti dublje u Afganistan, nakon proširenja kinesko-pakistanskog ekonomskog koridora, za što joj treba stabilan režim u Kabulu. U ovakvom multipolarnom svijetu sve kompleksnijih izazova cinik bi rekao da očito nije više dovoljan jedan svjetski policajac. Istina je da se multilateralizam, nažalost, nalazi u dubokoj krizi, a nikada nije svijetu bio potrebniji nego danas.

Kakva bi trebala biti zajednička politika NATO-a i EU po pitanju spašavanja i zbrinjavanja izbjeglica iz Afganistana?

Prioritet politike Europske unije, neovisno o ostalim članicama NAT-a, iako smatram kako je riječ o zajedničkom interesu, mora biti osiguravanje logističke i financijske podrške koja će omogućiti da se najveći dio izbjeglica zbrine u zemljama susjedima Afganistanu.

Kao i u proteklih godinama, postoje znatne razlike u interpretaciji, jer različite poruke dolaze od različitih europskih lidera. Jedne poruke dolaze iz Austrije i Slovenije, a druge iz Luksemburga. Očito je da više ne postoji atmosfera kao 2015. te da su već postojeće debate o reformi Dublinskog sporazuma sada dodatno zakomplisirane. Govori se i o specijalnom summitu na kojem bi se pokušalo doći do dogovora. Sada to pitanje postaje i dio predizborne kampanje u Njemačkoj, kao i u Francuskoj, ali potrebno je djelovati brže.

Što može Hrvatska i je li primanje 20 izbjeglica sramotno malo?

Hrvatska je sudjelovala u Afganistanu više od 17 godina, s više od 5500 vojnika te je dala svoj doprinos. Najavljuje se da su to izbjeglice koji su radili za EU, tj. Europsku službu za vanjsko djelovanje. Tu postoji i određena koordinacija na europskoj razini. Mi imamo mogućnost primiti određen broj ljudi, ali treba naglasiti i dosadašnju praksu, odnosno da je Hrvatska u najvećem broju slučajeva samo zemlja za tranzit.

Europa nije započela nijedan rat, a na kraju postaje utočište za izbjeglice i migrante. Može li to Europa podnijeti?

Mislim da kolonijalna povijest zapadne Europe, njezina uloga u Africi i na Bliskom istoku, pa sve do Afganistana i Tihog oceana govori u prilog suprotnome, odnosno kako su i današnji sukobi u tim regijama posljedica ranijih politika. Koja je onda to Europa koja bi to trebala podnijeti? Od pada Berlinskog zida, iz istočne se u zapadnu Europu preselilo više od 22 milijuna ljudi, mahom bolje obrazovanih, poduzetnijih i s većom socijalnom mobilnošću. Iz rasta bogatstva tih zemalja očito je da su uspjele integrirati i njih i desetak milijuna ljudi koji su se u zapadnu Europu doselili iz nekadašnjih kolonija. Iz Hrvatske se iselilo više od 300 tisuća ljudi, velik dio njih u najboljoj

produktivnoj životnoj fazi, najvećim dijelom na Zapad. Kako ljude sprječavati da bježe od neimaštine, koruptivnih sustava ili rata?

Hoće li najava novog izbjegličkog vala utjecati na političku situaciju u Europi, pogotovo na razvoj radikalnih desnih opcija?

Kao i svaki put do sada, nema nikakve sumnje da će desne političke opcije pokušati prizemno profitirati na tuđem jadu i patnji.

Treba li u tom kontekstu gledati i situaciju u Mađarskoj u kojoj je neslužbeno vladno glasilo već na neki način krenulo u zagovaranje izlaska Mađarske iz EU?

Orbánovi performansi namijenjeni su prije svega njegovoj domaćoj publici i traženju koncesija od članica EU koje su najveći ulagači u mađarsku ekonomiju. Njegova moć se i sastoji u tome da ekvilibrira između EU i novega fondova s jedne te utjecaja i podrške autokratskih režima s druge strane.

Mađarski premijer Viktor Orbán često se sukobljava s EU. Zadnji primjer je mađarski zakon kojim se zabranjuje tzv. homoseksualna i transseksualna propaganda kod maloljetnika, koji je osudio 13 članica EU, ali ne i Hrvatska. Je li to naštetilo našoj reputaciji u EU?

Orbán, slično dijelu hrvatske desnice koje se HDZ tek formalno odriče, stalno koristi moralnu paniku za postizanje političkih ciljeva. Sigurno je da to škodi našem ugledu među članicama EU. Naime, premijeru Plenkoviću pripisuje se svojevrtni liberalizam, dok njegove zastupnici u Europskom parlamentu odbijaju podržati zahtjeve za osudu Orbánovih poteza. Tako i ministar vanjskih poslova puno više drži do Orbána nego do dobrih odnosa sa zemljama koje su naši važni vanjskotrgovinski i sigurnosni partneri, a koje su imale drugačiji stav o toj temi.

U Hrvatskoj je sličan zakon najavio Most. Može li se i u Hrvatskoj uskoro očekivati sve desnija retorika?

U zemljama čije političke elite nemaju znanja, snage ni volje za mijenjanje statusa quo i promjenu oko-

štalih ekonomsko-političkih odnosa, neodgovorni i populistički političari kontinuirano traže unutarnje neprijatelje, ako već nemaju vanjskih. U uvjetima sve većeg relativnog zaostajanja za usporedivim zemljama i članicama EU, Most i druge stranke desnice kopiraju one koji to već rade od ranije. No ipak treba vjerovati u Hrvatsku koja neće tome podležiti.

Na summitu Krimске platforme prije neki dan u Kijevu premijer Plenković izjavio je „Krim je Ukrajina“. Kako gledate na činjenicu da je u Hrvatskoj ta izjava izazvala dosta polemika i treba li nakon nje očekivati neku negativnu reakciju Rusije prema Hrvatskoj?

Ukrajina je iskoristila priliku da oživi interes za situaciju u vlastitoj zemlji, pogotovo u aktualnom kontekstu gdje dominiraju vijesti iz Afganistana. Sjetimo se da su poruke o Krimu kao sastavnom dijelu Ukrajine slali i na dresovima na nedavno održanom Europskom nogometnom prvenstvu. Ukrajinski predsjednik Zelenskij došao je s velikim obećanjima na vlast, pomaka u razgovorima s Rusijom nema te je sad pod pritiskom. Njima je, naravno, i tajming bitan, slave 30 godina neovisnosti, a za mjesec dana održavaju se parlamentarni izbori u Njemačkoj, koja je ključni igrač u normandijskom formatu, a tu je i Sjeverni tok 2 te određene garancije koje su dane Ukrajini.

Rusija je, naravno, odmah reagirala, njihov ministar vanjskih poslova Lavrov je izjavio da je to skup vještica, ali se suzdržao od napada na pojedine države. U svakom slučaju, to je bitno pitanje za Rusiju, ali smatram i da je puno bitnije poštovati međunarodno pravo.

Niste više u vodstvu SDP-a, ali kako gledate na zadnje poteze vodstva SDP-a, posebice izbacivanje četvero saborskih zastupnika, kao i bivšeg šefa zagrebačkog SDP-a Gordana Marasa?

SDP već godinama rastaču unutarstranački sukobi koji, nažalost, nisu rezultat unutarstranačkih prijedloga oko stranačkih politika, nego su posljedica borbe za prevlast u vodstvu stranke na gotovo svim stranač-

Prioritet politike EU mora biti osiguravanje logističke i financijske podrške kako bi se najveći dio izbjeglica zbrinuo u Afganistanu susjednim zemljama

U Kabulu se događa humanitarna katastrofa. SAD i NATO povlačenje nisu pripremili kako treba

Je li se Grbin iskazao kao lider?

Umjesto takvog ocjenjivanja, radije dajem priliku svakome predsjedniku, pa i Pedi Grbinu, da odradi barem jedne nacionalne izbore. Ono što je posve jasno jest da je Grbin postao predsjednikom SDP-a u nezahvalnim okolnostima, ali i to da ne bježi od riskantnih poteza, kao ni odgovornosti za njih.